

KARTULI-KIDUUSS

Kollane (koldne) kartuli-kiduuss (*Globodera rostochiensis* (Wollenweber) Behrens) ja kahvatu kartuli-kiduuss (*Globodera pallida* (Stone) Behrens)

Kartuli-kiduuss kuulub ohtlike taimekahjustajate nimekirja ning selle avastamisel rakendatakse kohustuslikud tõrjabinõud.

Kartuli-kiduussi peamised peremeestaimed on maavitsalised *Solanaceae*, põhiliselt kartul *Solanum tuberosum*, tomat *Lycopersicon esculentum* ja baklažaan *Solanum melongena*. Kartuli-kiduuss põhjustab suuri saagikadusid. Isased on ussikujulised, silmaga nähtamatud, ca 1200µm pikkused. Emased on ümarad, läbimõõduga ca 450 µm mooniseemnesuurused tsüstid paksenenud kestaga ja nende siseorganid on degenerereerunud, sisaldades sadu mune.

Tunnused:

Kahjustusele viitavad kidurakasvulised alad kartulipõllul, taimed võivad olla kolletanud, närbunud või kuivanud lehestikuga. Kartuli kasvatamisel aastaid ühel ja samal põllul ja antud sümptomite esinemisel, võib kahtlustada kartuli-kiduussi esinemist mullas.

Isegi väheste kahjustustunnuste puhul kaasneb mugulate arvu ja suuruse märgatav vähenemine. Suve teisel poolel on mooniseemnesuurused tsüstid kartulitaimede juurestikul ja mugulatel silmaga nähtavad. Tsüstid vabanevad kinnituskohdadest juure või mugula küljest ning pudenevad mulda ja võivad olla mullas elujõulised aastaid (6-12 aastat või rohkem). Kartuli-kiduussi vastsed kooruvad munadest ja väljuvad tsüstidest siis, kui põllul jälle kartulit kasvatatakse.

Fotod: UGA, IPM Images

PÕLLUMAJANDUSAMET

Teaduse 2, Saku, 755501, Harju maakond
tel 6712 602 fax 6712 604
pma@pma.agri.ee
www.pma.agri.ee

PÕLLUMAJANDUSAMET

Levikuviisid:

Kartuli-kiduussil puudub loodusliku leviku võime. Noorte kiduussi vastsete lähilevik toimub mullas kartulitaimede juurte suunas. Tsüstid levivad uutesse piirkondadesse mulla, kartulimugulate, istikute, taimede, lillesibulate, põllu harimiseks kasutatud masinate ja seadmetega ning jalanõudega, aga ka vihma- ja lumeveega.

Kõiki seemnekartuli tootmiseks kavandatavaid põlde kontrollib kartuli-kiduussi suhtes Põllumajandusamet. Kartuli-kiduussi tuvastamiseks tarbekartuli põldudel viib Põllumajandusamet läbi seiret.

Mida saab teha kartuli-kiduussi leviku vältimiseks?

Mitte kasvatada samal kasvukohal kartulit sagedamini kui igal kolmandal-neljandal aastal.

Uuendada korrapäraselt istutusmaterjali sertifitseeritud seemnekartuliga. Kontrollimata kartuli ostmisel ja mahapanekul on oht tuua oma ettevõttesse ohtlik taimekahjustaja.

Kartuli-kiduussi tuvastamisel on isik kohustatud rakendama tõrjeabinõud. Põllu harimiseks kasutatud masinad ja seadmed, kartulihoidla, konteinerid ja korduvkasutatav pakkematerjal tuleb puhastada mullast. Keelatud on koguda, vedada ja kasutada saastunud mulda, komposti ja taimejäätmelid väljaspool saastunud maatüki piire. Keelatud on istutada kartuli-kiduussiga saastunud kartulimugulaid ning toota seemnekartulit. Kartuli-kiduussiga saastunud maa-alal on lubatud külvikorras kasvatada kartuli-kiduussile vastupidavate sortide tarbekartulit.

KARTULI-KIDUUSI ESINEMISE KAHTLUSE KORRAL PALUME VÕTTA ÜHENDUST PÕLLUMAJANDUSAMETI TAIMETERVISE OSAKONNA VÕI MAAKONNA KESKUSEGA.

Kontaktandmed Põllumajandusameti kodulehel <http://www.pma.agri.ee>